

ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานโดยผู้ถือหุ้นและ
ผลการดำเนินงานของกิจการประกันวินาศภัย

นางสาวขวัญชนก รูปนวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2543
ISBN 974-346-942-7
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONSHIP BETWEEN MONITORING AND CONTROL MECHANISM BY
SHAREHOLDERS AND NON-LIFE INSURANCE BUSINESS PERFORMANCE**

Miss Kuanchanok Tapanavong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics**

Department of Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

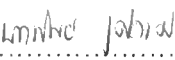
ISBN 974-346-942-7

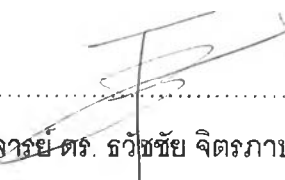
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานโดย
ผู้ถือหุ้นและผลการดำเนินงานของกิจการประกันวินาศภัย
โดย นางสาวขวัญชนก ฐาปนวงศ์
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ธวัชชัย จิตรภาษนันท์

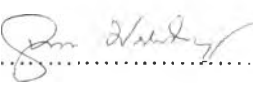
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

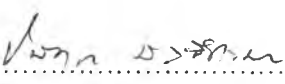
.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นราทิพย์ ชูติวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ธวัชชัย จิตรภาษนันท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑา มนต์ไพบูลย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสติกร มัลลิกะมาส)

ชวัญชนก ฐานวงศ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานโดยผู้ถือหุ้น และผลการดำเนินงานของกิจการประกันวินาศภัย (RELATIONSHIP BETWEEN MONITORING AND CONTROL MECHANISM BY SHAREHOLDERS AND NON-LIFE INSURANCE BUSINESS PERFORMANCE) อ. ที่ปรึกษา : ดร. ธวัชชัย จิตรภาณุพันธ์, 125 หน้า ISBN 974-346-942-7

งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานโดยผู้ถือหุ้นและผลการดำเนินงานของกิจการประกันวินาศภัย โดยใช้แบบจำลองแบบ Fixed Effect ในการประมาณการ และใช้ข้อมูลในลักษณะ Panel ของกลุ่มตัวอย่างบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2536-2540 โดยใช้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนค่าสินไหมทดแทน แทนผลการดำเนินงานของบริษัท

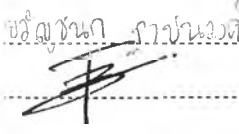
จากการศึกษาโครงสร้างของผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการบริษัทพบว่า บริษัทประกันวินาศภัยไทยมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เฉลี่ยประมาณ 60.68% ของหุ้นทั้งหมดของบริษัท ซึ่งมีแนวโน้มคงที่ ในส่วนกรรมการบริษัทที่เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยเฉลี่ยจะมีสัดส่วนการถือหุ้นประมาณ 10.78% ของหุ้นทั้งหมดของบริษัท นอกจากนี้ในส่วนของผู้ถือหุ้นใหญ่ประเภทสถาบันการเงิน มีการครอบครองหุ้นโดยเฉลี่ยเป็นสัดส่วน 11.31% สำหรับสัดส่วนของการครอบครองหุ้นของผู้ถือหุ้นชาวต่างประเทศนั้นพบว่ามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับ 11.61% และพบว่าเฉลี่ยแล้วคณะกรรมการบริษัทจะมีจำนวนประมาณ 9 คน และบริษัทประกันวินาศภัยของไทยโดยส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะความเป็นบริษัทครอบครัวอยู่

ผลการศึกษาพบว่าขนาดการครอบครองหุ้นของกรรมการบริษัทที่เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ขนาดผู้ถือหุ้นใหญ่ ประเภทสถาบันการเงิน การที่กรรมการมาจากครอบครัวเดียวกันหรือมีลักษณะเป็นเครือญาติกัน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลการดำเนินงาน ในขณะที่ขนาดผู้ถือหุ้นชาวต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงาน แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดคณะกรรมการบริษัทและความเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของบริษัทต่อผลการดำเนินงาน

ดังนั้นนโยบายการสนับสนุนให้กรรมการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของบริษัท การส่งเสริมบทบาทของผู้ถือหุ้นใหญ่ประเภทสถาบันการเงิน การพัฒนาให้ความรู้แก่เจ้าของบริษัทและผู้บริหารบริษัทประกันวินาศภัยไทย จะช่วยผลักดันให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้นได้

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ชวัญชนก ฐานวงศ์

4185587329 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: AGENCY PROBLEM / SHAREHOLDERS / BOARD OF DIRECTORS / CORPORATE GOVERNANCE / NON-LIFE INSURANCE

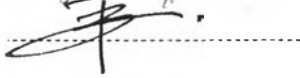
KUANCHANOK TAPANAVONG : RELATIONSHIP BETWEEN MONITORING AND CONTROL MECHANISM BY SHAREHOLDERS AND NON-LIFE INSURANCE BUSINESS PERFORMANCE. THESIS ADVISOR : THAWATCHAI JITTRAPANUN Ph.D. 125 pp. ISBN 974-346-942-7

The study is to investigate the relationship between mechanism to control agency problem by shareholders and non-life insurance business performance. The fixed effect model with panel data of some listed and non-listed non-life insurance company during the period of 1993 to 1997 is used in this paper. The return on assets, return on equity and loss ratio are adopted as a proxy of companies' performance.

Regarding the structure of stockholders and board, for non-life insurance companies, the holding of major stockholders are stable at the level of about 60.68%. The share of major stockholders who are also directors is about 10.78%. On average the percentage of financial institutional investors is about 11.31%, while the percentage of equity held by foreigners increase steadily during the study period and maintain at 11.61% average. The average size of board of directors is 9. Most non-life insurance companies can be categorized as a family business.

In this paper, the results show that the holding of major stockholders who also serve as directors, major financial institutions, and the directors from founding family have positive relation to the non-life insurances' financial performance, while the size of equity held by foreigners is found to be negatively related to the performance. However, board size and listed company status have no significant impact on the performance.

It is concluded that policies or measures regarding promotion the holding of major stockholders who are also directors, financial institutions as well as the better understanding of agency problems may improve corporate governance of Thailand's non-life insurance companies.

Department	ECONOMICS	Student's signature	
Field of study	ECONOMICS	Advisor's signature	
Academic year	2000	Co-advisor's signature	

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์ ดร. รัชชัย จิตรภาษนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ด้วยดี มาโดยตลอด รวมทั้งรองศาสตราจารย์ นราทิพย์ ชูติวงศ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑา มนต์ไพบูรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสตถิธร มัลลิกะมาส กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสี่ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดา-มารดา พี่ๆ และญาติๆ ซึ่งเป็นพลังสำคัญที่ก่อให้เกิดความอดทนและความอดทน รวมทั้งความรัก ความห่วงใย และกำลังใจต่อผู้เขียนตลอดมา รวมทั้งเพื่อนๆ ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจ ชำราชากรกรรมการประกันภัยทุกท่านและผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ทุกคน

ท้ายนี้ คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบแด่ผู้มีพระคุณและอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ชวัลยุทธนา สุภาพนวงศ์

พฤศจิกายน 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา.....	1
1.2 จุดประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.4 วิธีการศึกษา.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 โครงสร้างการศึกษา.....	8
บทที่ 2 สภาพโดยรวมของธุรกิจประกันวินาศภัยและแนวคิดในการกำกับดูแลกิจการ.....	9
2.1 สภาพโดยรวมของธุรกิจประกันวินาศภัยไทย.....	9
2.2 แนวคิดในการกำกับดูแลกิจการ.....	22
2.2.1 การกำกับดูแลกิจการ.....	22
2.2.2 โครงสร้างผู้ถือหุ้นและการควบคุมดูแลกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมันและญี่ปุ่น.....	31
บทที่ 3 วรรณกรรมปริทัศน์.....	37
บทที่ 4 วิธีการศึกษา.....	48
4.1 นิยามและคำจำกัดความ.....	48
4.2 ขอบเขตการศึกษา.....	49
4.3 แบบจำลอง.....	52
4.3.1 แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์.....	52
4.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	54
4.4 สมมติฐาน.....	59

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.5 วิธีกำรประมาณค่าสมการ.....	64
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการบริษัทประกันวินาศภัยไทย และผลการวิเคราะห์แบบจำลอง.....	68
5.1 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการบริษัทประกันวินาศภัยไทย... 68	
5.1.1 สภาพโดยรวมของโครงสร้างผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการ บริษัทประกันวินาศภัยไทย.....	69
5.1.2 วิเคราะห์สัดส่วนผู้ถือหุ้น โครงสร้างคณะกรรมการของบริษัทประกัน วินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและที่ไม่ได้จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ฯ.....	73
5.1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนบริษัทประกันวินาศภัย ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลัก ทรัพย์ฯ ตามลักษณะโครงสร้างผู้ถือหุ้นและโครงสร้างกรรมการ.....	77
5.2 ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลอง.....	86
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	102
6.1 บทสรุป.....	102
6.1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการ บริษัทประกันวินาศภัยไทย.....	102
6.1.2 การวิเคราะห์ผลการประมาณการสมการถดถอย.....	103
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	104
6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	104
6.2.2 ข้อจำกัดในการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาเพิ่มเติม.....	105
รายการอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	113
ประวัติผู้เขียน.....	125

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงเบี่ยงประกันภัยรับโดยตรงและ GDP ระหว่างปี 2536-2542.....	2
ตารางที่ 2.1 การขยายตัวของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย.....	10
ตารางที่ 2.2 เบี่ยงประกันภัยรับโดยตรงของบริษัทประกันวินาศภัย ปี 2531-2540.....	12
ตารางที่ 2.3 ค่าสินไหมทดแทนจ่ายจากการรับประกันภัยโดยตรง ปี 2531-2540.....	14
ตารางที่ 2.4 แสดงบริษัทประกันวินาศภัยในเครือของสถาบันการเงิน.....	19
ตารางที่ 5.1 ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง ในปี 2536-2540...71	
ตารางที่ 5.2 ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง โดยเทียบ ระหว่างบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และที่ไม่ได้ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในปี 2536-2540.....	75
ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯโดยจำแนกตามสัดส่วนผู้ถือหุ้น รายใหญ่.....	78
ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯโดยจำแนกตามสัดส่วน การครอบครองหุ้นของกรรมการบริษัทที่เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่.....	79
ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯโดยจำแนกตามสัดส่วนผู้ถือหุ้นใหญ่ ประเภทสถาบันการเงิน.....	81
ตารางที่ 5.6 แสดงจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯโดยจำแนกตามสัดส่วนผู้ถือหุ้น ชาวต่างประเทศ.....	82
ตารางที่ 5.7 แสดงจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯโดยจำแนกตามขนาด คณะกรรมการบริษัท.....	83

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.8 แสดงจำนวนบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯและ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯโดยจำแนกตามความเป็น บริษัทครอบครัว.....	85
ตารางที่ 5.9 แสดงผลการประมาณค่าจากแบบจำลอง.....	88
ตารางที่ 5.10 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมและตรวจสอบการบริหารงาน และผลการดำเนินงานของบริษัทประกันวินาศภัย.....	89

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบคณะกรรมการในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	32
ภาพที่ 2.2 แสดงโครงสร้าง Two-Tiers ของคณะกรรมการบริษัทในประเทศเยอรมัน.....	34
ภาพที่ 2.3 แสดงโครงสร้างของคณะกรรมการบริษัทในประเทศญี่ปุ่น.....	35